

32001L0055

7.8.2001

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

L 212/12

NÕUKOGU DIREKTIIV 2001/55/EÜ,

20. juuli 2001,

miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 63 punkti 2 alapunkte a ja b,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust, ⁽²⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, ⁽³⁾

võttes arvesse regioonide komitee arvamust ⁽⁴⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Ühise varjupaigapoliitika, sealhulgas Euroopa ühise varjupaigakorralduse ettevalmistamine on osa Euroopa Liidu eesmärgist luua järk-järgult vabadusel, turvalisusel ja õigusal rajanev ala, mis on avatud isikutele, kes neist sõltumata asjaolude tõttu taotlevad õiguspäraselt kaitset Euroopa Liidult.
- (2) Euroopas on viimastel aastatel olulisemaks muutunud selliste ümberasustatud isikute massilise sissevoolu juhtumid, kes ei saa päritoluriiki tagasi pöörduda; neil juhtudel võib olla vaja kehtestada erandskeeme neile viivitamata ajutise kaitse võimaldamiseks.
- (3) Endise Jugoslaavia konflikti tõttu ümberasustatud isikuid käsitlevates otsustes, mille immigratsiooni eest vastutavad ministrid võtsid vastu oma kohtumistel 30. novembril ja 1. detsembril 1992 Londonis ning 1. ja 2. juunil 1993 Kopenhaagenis, väljendasid liikmesriigid ning ühenduse institutsioonid muret seoses ümberasustatud isikute olukorraga.
- (4) Nõukogu võttis 25. septembril 1995 vastu resolutsiooni ümberasustatud isikute ajutise vastuvõtu ja elamisega seotud kohustuste jagamise kohta ⁽⁵⁾ ning 4. märtsil 1996 otsuse 96/198/JSK hoiatus- ja kiirmenetluse kohta

ümberasustatud isikute ajutise vastuvõtu ja elamisega seotud kohustuste jagamise korral ⁽⁶⁾.

- (5) Nõukogu ja komisjoni 3. detsembri 1998. aasta tegevuskavaga ⁽⁷⁾ nähakse ette, et vastavalt Amsterdami lepingule tuleb võimalikult kiiresti vastu võtta miinimumnõuded ajutise kaitse andmiseks kolmandatest riikidest pärit ümberasustatud isikutele, kes ei saa päritoluriiki tagasi pöörduda, ning meetmed, mis tasakaalustaksid liikmesriikide jõupingutusi ümberasustatud isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel.
- (6) 27. mail 1999 võttis nõukogu vastu otsuse Kosovost ümberasustatud isikute kohta. Nimetatud otsuses kutsutakse komisjoni ja liikmesriike võtma õppust nendepoolsest reaktsioonist Kosovo kriisile, et määrata kindlaks asutamislepingule vastavad meetmed.
- (7) Euroopa Ülemkogu tõi oma 15. ja 16. oktoobri 1999. aasta erakorralisel istungil Tampere vajadust saavutada liikmesriikide solidaarsusel rajanev kokkulepe ümberasustatud isikutele ajutise kaitse andmise küsimuses.
- (8) Seepärast on vaja kindlaks määrata miinimumnõuded ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning võtta meetmeid liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel.
- (9) Tõhususe, järjepidevuse ja solidaarsusega seotud põhjustel ning eelkõige edasilikumise ohu vältimise eesmärgil on nimetatud nõuded ja meetmed omavahel seotud ning vastastikuselt sõltuvad. Seetõttu tuleks need kehtestada ühe aktiga.
- (10) Nimetatud ajutine kaitse peaks ühilduma liikmesriikide rahvusvaheliste kohustustega pagulaste osas. Eelkõige ei tohiks see mõjutada pagulasseisundi tunnustamist kooskõlas kõikide liikmesriikide poolt ratifitseeritud 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsiooniga, mida on muudetud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga.

⁽¹⁾ EÜT C 311 E, 31.10.2000, lk 251.

⁽²⁾ Arvamus on esitatud 13. märtsil 2001 (Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata).

⁽³⁾ EÜT C 155, 29.5.2001, lk 21.

⁽⁴⁾ Arvamus on esitatud 13. juuni 2001 (Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata).

⁽⁵⁾ EÜT C 262, 7.10.1995, lk 1.

⁽⁶⁾ EÜT L 63, 13.3.1996, lk 10.

⁽⁷⁾ EÜT C 19, 20.1.1999, lk 1.

- (11) Austada tuleb ÜRO pagulaste ülemkomissari mandaati seoses pagulaste ja teiste rahvusvahelist kaitset vajavate isikutega ning ellu tuleks rakendada Amsterdami lepingu lõppaktile lisatud deklaratsioon nr 17 Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 63 kohta, millega nähakse ette ÜRO pagulaste ülemkomissari ja teiste asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega varjupaigapoliitika osas konsultatsioonide alustamine.
- (12) Miinimumnõuete olemusest tulenevalt on liikmesriikidel õigus kehtestada või säilitada ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ajutist kaitset saavate isikute suhtes soodsamad sätted.
- (13) Kuna kolmandatest riikidest pärit ümberasustatud isikute, kes ei saa päritoluriiki tagasi pöörduda, massilise sissevoolu või eelseisva massilise sissevooluga toimetulekuks käesoleva direktiiviga ettenähtud sätted on erandlikud, peaks antav kaitse olema piiratud tähtajaga.
- (14) Ümberasustatud isikute massilise sissevoolu olemasolu tuleks kindlaks määrata nõukogu otsusega, mis peaks otsusega hõlmatud ümberasustatud isikute osas olema siduv kõikidele liikmesriikidele. Samuti tuleks ette näha nimetatud otsuse kehtivuse lõppemise tingimused.
- (15) Kindlaks tuleks määrata liikmesriikide kohustused seoses ümberasustatud isikute massilise sissevoolu puhul ajutist kaitset saavate isikute vastuvõtu ja elamise tingimustega. Need kohustused peaksid olema õiglasel ja pakkuma asjaomastele isikutele piisavat kaitset.
- (16) Käesoleva direktiivi alusel ajutist kaitset saavate isikute kohtlemise osas on liikmesriigid seotud kohustustega, mis tulenevad diskrimineerimist keelavatest rahvusvahelistest õigusaktidest, millega nad on ühinenud.
- (17) Liikmesriigid peaksid koostöös komisjoniga kehtestama sellised asjakohased meetmed, et isikuandmete töötlemine vastaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiviga 95/46/EÜ (üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta) ⁽¹⁾ ettenähtud kaitsetasemele.
- (18) Kooskõlas liikmesriikide rahvusvaheliste kohustuste ja asutamislepinguga tuleks kehtestada varjupaigamenetlusele juurdepääsu reeglid ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral.
- (19) Tuleks sätestada päritoluriiki tagasipöördumist reguleerivad põhimõtted ja meetmed ning meetmed, mida liikmesriigid võtavad isikute suhtes, kelle ajutine kaitse on lõppenud.
- (20) Tuleks sätestada solidaarsusmehhanism, mille eesmärk on saavutada ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral nende vastuvõtmise ja selle tagajärgede kandmise osas liikmesriikidevaheline jõupingutuste tasakaal. Mehhanism peaks koosnema kahest osast. Esimene on rahaline ning teine seondub isikute tegeliku vastuvõtmisega liikmesriikidesse.
- (21) Ajutise kaitse rakendamise peaks kaasnema liikmesriikidevaheline komisjoniga kooskõlastatud halduskoostöö.
- (22) On vaja kindlaks määrata ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral teatavatele isikutele ajutise kaitse mitteandmise kriteeriumid.
- (23) Kuna kavandatava meetme eesmärke, milleks on miinimumnõuete kehtestamine ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kehtestamine liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel, ei suuda liikmesriigid ise saavutada ning seetõttu on need paremini saavutatavad ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealus artiklis 5 sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (24) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokoll artikli 3 kohaselt teatas Ühendkuningriik 27. septembri 2000. aasta kirjaga oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmises ja kohaldamises.
- (25) Nimetatud protokoll artikli 1 kohaselt ei osale Iirimaa käesoleva direktiivi vastuvõtmisel. Sellest tulenevalt ning ilma et see piiraks eespool nimetatud protokoll artikli 4 kohaldamist, ei kohaldata käesoleva direktiivi sätteid Iirimaa suhtes.
- (26) Taani on Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokoll artiklite 1 ja 2 kohaselt teatanud, et ei osale käesoleva direktiivi vastuvõtmisel, ning seetõttu seda tema suhtes ei kohaldata.

(¹) EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Käesoleva direktiivi eesmärk on määrata kindlaks miinimumnõuded ajutise kaitse andmiseks selliste ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral, kes ei saa päritoluriiki tagasi pöörduda, ning tasakaalustada liikmesriikide jõupingutusi nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel.

Artikkel 2

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *ajutine kaitse* — erandlik menetlus, mille eesmärk on anda massilise sissevoolu või eeldatava massilise sissevoolu korral viivitamatut ja ajutist kaitset kolmandatest riikidest pärit ümberasustatud isikutele, kes ei saa päritoluriiki tagasi pöörduda, eelkõige kui valitseb oht, et varjupaigasüsteem ei suuda nimetatud sissevoolu menetleda kahjustamata oma tõhusat toimimist kõnealuste isikute ning teiste kaitset taotlevate isikute huvides;
- b) *Genfi konventsioon* — 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsioon, mida on muudetud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga;
- c) *ümberasustatud isikud* — kolmandate riikide kodanikud või kodakondsuseta isikud, kes on olnud sunnitud eelkõige rahvusvaheliste organisatsioonide üleskutse tulemusena oma päritoluriigist või -piirkonnast lahkuma või on sealt evakueeritud ning kellel seoses olukorraga nimetatud riigis ei ole võimalik turvaliselt ja püsivalt tagasi pöörduda ning kes võivad kuuluda Genfi konventsiooni artikli 1 punkti A või teiste rahvusvahelise kaitset võimaldavate rahvusvaheliste või siseriiklike õigusaktide reguleerimisalasse, eelkõige:
 - i) isikud, kes on põgenenud relvastatud konfliktide või püsiva vägivalda piirkondadest;
 - ii) isikud, keda ähvardab tõsine oht langeda või kes on langenud inimõiguste süsteemse või üldise rikkumise ohvriks;
- d) *massiline sissevool* — suure arvu konkreetsest riigist või geograafiliselt alalt pärit ümberasustatud isikute saabumine liikmesriiki, olenemata sellest, kas nende saabumine ühendusse oli omaalgatuslik või aidati sellele kaasa näiteks evakueerimiskava abil;

- e) *pagulased* — Genfi konventsiooni artikli 1 punktis A määratletud kolmandate riikide kodanikud või kodakondsuseta isikud;
- f) *saatjata alaealised* — kolmandate riikide kodanikud või kodakondsuseta isikud vanuses alla kaheksateistkümneme aasta, kes saabuvad mõne liikmesriigi territooriumile ilma õiguse või tava kohaselt nende eest vastutava täisealiseta, seni kui selline isik on nad tegelikult oma hoole alla võtnud, või alaealised, kes on üksi jäetud pärast mõne liikmesriigi territooriumile saabumist;
- g) *elamis luba* — liikmesriigi asutuste poolt selle liikmesriigi õigusaktides sätestatud vormis välja antud mis tahes luba, millega lubatakse kolmanda riigi kodanikul või kodakondsuseta isikul elada selle territooriumil;
- h) *kutsuja* — liikmesriigis vastavalt artikli 5 alusel vastu võetud otsusele ajutist kaitset saav kolmanda riigi kodanik, kes soovib enda juurde kutsuda oma pereliikmed.

Artikkel 3

1. Ajutine kaitse ei mõjuta pagulasseisundi tunnustamist Genfi konventsiooni kohaselt.
2. Liikmesriigid kohaldavad ajutist kaitset, arvestades nõuetekohaselt inimõigusi ja põhivabadusi ning oma kohustusi seoses tagasisaatmise keeluga.
3. Ajutise kaitse kehtestamise, rakendamise ja lõpetamise osas peetakse regulaarseid konsultatsioone ÜRO pagulaste ülemkomisari ametiga (UNHCR) ning teiste asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega.
4. Käesolevat direktiivi ei kohaldata isikute suhtes, kes on enne selle jõustumist ajutise kaitse kavade alusel vastu võetud.
5. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide eesõigust võtta vastu või säilitada ajutise kaitsega hõlmatud isikute suhtes soodsamaid sätteid.

II PEATÜKK

Ajutise kaitse tähtaeg ja rakendamine

Artikkel 4

1. Ilma et see piiraks artikli 6 kohaldamist, on ajutise kaitse tähtaeg üks aasta. Kui seda artikli 6 lõike 1 punkti b alusel ei lõpetata, võib seda automaatselt kuuekuuliste ajavahemike kaupa pikendada kuni ühe aasta võrra.
2. Kui ajutiseks kaitseks on jätkuvalt põhjust, võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada ajutist kaitset pikendada kuni ühe aasta võrra komisjoni ettepanekul, kes vaatab läbi ka iga liikmesriigi taotluse nõukogule ettepaneku tegemise kohta.

Artikkel 5

1. Ümberasustatud isikute massilise sissevoolu olemasolu määratakse kindlaks nõukogu otsusega, mille ta teeb kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepanekul, kes vaatab läbi ka iga liikmesriigi taotluse nõukogule ettepaneku tegemise kohta.

2. Komisjoni ettepanek sisaldab vähemalt järgmisi andmeid:

- a) konkreetsete isikurühmade kirjeldus, kelle suhtes ajutist kaitset kohaldatakse;
- b) ajutise kaitse jõustumise kuupäev;
- c) hinnang ümberasustatud isikute liikumise ulatuse kohta.

3. Nõukogu otsusega nähakse selles osutatud ümberasustatud isikutele ette käesoleva direktiivi sätetele vastav ajutine kaitse kõikides liikmesriikides. Otsus sisaldab vähemalt järgmisi andmeid:

- a) konkreetsete isikurühmade kirjeldus, kelle suhtes ajutist kaitset kohaldatakse;
- b) ajutise kaitse jõustumise kuupäev;
- c) liikmesriikidelt saadud andmed võimalike vastuvõtumahtude kohta;
- d) komisjonilt, UNHCR-lt ja teistelt asjaomastelt rahvusvahelistelt organisatsioonidelt saadud teave.

4. Nõukogu otsus põhineb järgmisel:

- a) olukorra ning ümberasustatud isikute liikumise ulatuse uurimine;
- b) hinnang ajutise kaitse kehtestamise kohasuse kohta, võttes arvesse erakorralise abi ja kohapealse tegevuse võimalust või nimetatud meetmete sobimatust;
- c) liikmesriikidelt, komisjonilt, UNHCR-lt ja teistelt asjaomastelt rahvusvahelistelt organisatsioonidelt saadud teave.

5. Nõukogu otsusest teavitatakse Euroopa Parlamenti.

Artikkel 6

1. Ajutine kaitse lõpeb:

- a) maksimaalse kaitsetähtaja lõppemisel; või
- b) mis tahes ajal vastavalt nõukogu otsusele, mille ta teeb kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepanekul, kes vaatab läbi ka iga liikmesriigi taotluse nõukogule ettepaneku tegemise kohta.

2. Nõukogu otsus põhineb kindlakstehtud asjaolul, et olukord päritoluriigis võimaldab ajutise kaitse saajate turvalist ja püsivat

tagasipöördumist, võttes nõuetekohaselt arvesse inimõigusi ja põhivabadusi ning liikmesriikide kohustusi seoses tagasisaatmise keeluga. Nõukogu otsusest teavitatakse Euroopa Parlamenti.

Artikkel 7

1. Liikmesriigid võivad käesoleva direktiiviga ettenähtud ajutist kaitset artiklis 5 sätestatud nõukogu otsusega hõlmatud ümberasustatud isikute kategooriate kõrval laiendada teistele isikutele, kui nad on ümber asustatud samadel põhjustel ning pärit samast riigist või piirkonnast. Liikmesriigid teavitavad sellest viivitamata nõukogu ja komisjoni.

2. Lõikes 1 sätestatud võimaluse kasutamise korral ei kohaldata artiklite 24, 25 ja 26 sätteid, välja arvatud otsusega 2000/596/EÜ⁽¹⁾ loodud Euroopa Pagulaste Fondist nimetatud otsusega määratud tingimustel antava struktuuriabi osas.

III PEATÜKK

Liikmesriikide kohustused ajutist kaitset saavate isikute suhtes*Artikkel 8*

1. Liikmesriigid võtavad vastu vajalikud meetmed, et anda ajutist kaitset saavatele isikutele kogu kaitsetähtajaks elamisloa. Selleks antakse välja dokumendid või muud samaväärsed tõendid.

2. Olenemata lõikes 1 osutatud elamislubade kehtivusajast ei tohi liikmesriigid ajutist kaitset saavaid isikuid kohelda ebasoodsamalt, kui on ette nähtud artiklitega 9-16.

3. Vajaduse korral teevad liikmesriigid ajutise kaitse eesmärgil nende territooriumile vastu võetavatele isikutele kättesaadavaks kõik abinõud vajalike viisade, sh transiidiviisade saamiseks. Olukorra kiireloomulisuse tõttu tuleb vorminõudeid vähendada miinimumini. Viisad peaksid olema tasuta või minimaalse hinnaga.

Artikkel 9

Liikmesriigid annavad ajutist kaitset saavatele isikutele neile arvatavalt arusaadavas keeles dokumendi, milles on selgelt esitatud nende jaoks asjakohased ajutise kaitsega seotud sätted.

Artikkel 10

Artiklis 5 viidatud nõukogu otsuse tõhusa kohaldamise võimaldamiseks registreerivad liikmesriigid II lisa punktis a osutatud isikuandmed isikute kohta, kes nende territooriumil ajutist kaitset saavad.

⁽¹⁾ EÜT L 252, 6.10.2000, lk 12.

Artikkel 11

Liikmesriik võtab tema territooriumil ajutist kaitset saava isiku tagasi, kui nimetatud isik jääb artiklis 5 viidatud nõukogu otsusega hõlmatud ajavahemiku jooksul teise liikmesriigi territooriumile või üritab sinna loata siseneda. Liikmesriigid võivad kahepoolse kokkuleppega otsustada seda artiklit mitte kohaldada.

Artikkel 12

Liikmesriigid annavad ajutist kaitset saavatele isikutele maksimaalselt ajutise kaitse tähtjaks loa tegutseda töötaja või füüsilisest isikust ettevõtjana kooskõlas asjaomase kutseala eeskirjadega ning võtta osa muudest tegevustest, näiteks täiskasvanute õpe, kutseõpe ja praktiline koolitus töökohal. Tööturupoliitikaga seotud põhjustel võivad liikmesriigid eelistada EL kodanikke ja Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga seotud riikide kodanikke, samuti seaduslikult nende territooriumidel elavaid kolmandate riikide kodanikke, kes saavad töötushüvitist. Töötasu, töötajate või füüsilisest isikust ettevõtjate sotsiaalkindlustussüsteemidele juurdepääsu ning muude töötingimuste osas kohaldatakse liikmesriikides kehtivat üldist õigust.

Artikkel 13

1. Liikmesriigid tagavad ajutist kaitset saavatele isikutele ligipääsu sobivale eluasemele või vajaduse korral vahendid eluaseme soetamiseks.

2. Liikmesriigid sätestavad ajutist kaitset saavate isikute jaoks vajaliku abi sotsiaalteenuste ja sotsiaaltoetuste kujul, kui neil piisavaid vahendeid ei ole, ning meditsiinilise abi. Ilma et see piiraks lõike 4 kohaldamist, hõlmab meditsiinilise abi osas vajalik abi vähemalt vältimatut abi ja vajalikku haiguste ravi.

3. Kui ajutist kaitset saavad isikud töötavad või on füüsilisest isikust ettevõtjad, võetakse ettepanud abitaseme kinnitamisel arvesse nende võimet ise oma vajadusi rahuldada.

4. Liikmesriigid annavad vajalikku meditsiinilist ja muud abi ajutist kaitset saavatele erivajadustega isikutele, näiteks saatjata alaealistele või piinamise, vägistamise või muu raske psühholoogilise, füüsilise või seksuaalse vägivalla ohvritele.

Artikkel 14

1. Liikmesriigid võimaldavad ajutist kaitset saavatele alla 18aastastele isikutele juurdepääsu haridussüsteemile võõrustava

liikmesriigi kodanikega samaväärsetel tingimustel. Liikmesriigid võivad sätestada, et nimetatud juurdepääs peab piirduma üksnes riikliku haridussüsteemiga.

2. Liikmesriigid võivad ajutist kaitset saavatele täiskasvanutele võimaldada juurdepääsu üldisele haridussüsteemile.

Artikkel 15

1. Käesoleva artikli kohaldamisel käsitatakse juhtudel, kui juba päritoluriigis tekkinud perekonnad seoses massilise sissevoolu asjaoludega lahutati, pereliikmetena järgmisi isikuid:

a) kutsuja abikaasa või temaga püsivas suhtes elav vabaabielu-partner, kui asjaomase liikmesriigi õigusaktide või tava kohaselt koheldakse vabaabielupaare välismaalastega seonduva õiguse alusel võrdväärselt abielus paaridega; kutsuja või tema abikaasa vallalised alaealised lapsed, olenemata sellest, kas nad on sündinud abielust või väljaspool abielu või nad on adopteeritud;

b) teised lähisugulased, kes elasid perekonna koosseisus kuni massilise sissevoolu põhjustanud sündmusteni ning olid sel ajal täielikult või osaliselt kutsujast sõltuvad.

2. Juhul kui pereliikmed saavad ajutist kaitset eri liikmesriikides, taasühendavad liikmesriigid pereliikmed, kui nad on veendunud nimetatud pereliikmete vastavuses lõike 1 punkti a määratlusele, võttes seejuures arvesse nimetatud pereliikmete tahet. Kui nad on veendunud pereliikmete vastavuses lõike 1 punkti b määratlusele, võivad liikmesriigid pereliikmed taasühendada, võttes iga juhtumi puhul arvesse neid ootavaid tõsiseid raskusi, kui taasühendamist ei toimuks.

3. Kui kutsuja saab liikmesriigis ajutist kaitset ja üks või mitu pereliiget ei asu veel liikmesriigis, taasühendab see liikmesriik, kus kutsuja ajutist kaitset saab, kaitset vajavad pereliikmed kutsujaga, kui ta on veendunud nimetatud pereliikmete vastavuses lõike 1 punkti a määratlusele. Kui ta on veendunud kaitset vajavate pereliikmete vastavuses lõike 1 punkti b määratlusele, võib liikmesriik pereliikmed kutsujaga taasühendada, võttes iga juhtumi puhul arvesse neid ootavaid tõsiseid raskusi, kui taasühendamist ei toimuks.

4. Käesoleva artikli kohaldamisel võtavad liikmesriigid arvesse lapse parimaid huve.

5. Asjaomased liikmesriigid otsustavad artikleid 25 ja 26 arvesse võttes, millises liikmesriigis taasühendamine aset leiab.

6. Taasühendatud pereliikmetele antakse ajutise kaitse korra kohaselt elamisload. Selleks antakse välja dokumendid või muud võrdväärsed tõendid. Pereliikmete viimine teise liikmesriigi territooriumile lõikele 2 vastavaks taasühendamiseks toob lähteliikmesriigis kaasa väljaantud elamislubade tagasivõtmise ning ajutise kaitsega seotud kohustuste lõppemise kõnealuste isikute suhtes.

7. Käesoleva artikli tegelik rakendamine võib hõlmata koostööd asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega.

8. Liikmesriik annab teise liikmesriigi taotlusel käesolevas artiklis osutatud küsimuse menetlemiseks ajutist kaitset saava isiku kohta II lisas sätestatud vajalikku teavet.

Artikkel 16

1. Liikmesriigid võtavad niipea kui võimalik meetmeid, et tagada ajutist kaitset saavatele saatjata alaealistele vajalik esindus eestkoste kaudu või vajaduse korral alaealiste hooldamise ja heaolu eest vastutava organisatsiooni või muu asjakohase esinduse kaudu.

2. Ajutise kaitse tähtaja jooksul korraldavad liikmesriigid saatjata alaealiste paigutamise:

- a) täisealiste sugulaste juurde;
- b) kasuperekonda;
- c) spetsiaalselt alaealiste jaoks kohandatud vastuvõtukeskustesse või muusse alaealistele sobilikku elupaika;
- d) isiku juurde, kes põgenemise ajal lapse eest hoolt kandis.

Liikmesriigid võtavad paigutamiseks vajalikke meetmeid. Liikmesriigid selgitavad välja asjaomase täisealise isiku või isikute nõusoleku. Lapse arvamusi võetakse arvesse tema iga ning küpsust arvestades.

IV PEATÜKK

Juurdepäas varjupaigamenetlusele ajutise kaitse puhul

Artikkel 17

1. Ajutist kaitset saavatel isikul peab olema igal ajal võimalik esitada varjupaigataotlus.

2. Nende varjupaigataotluste läbivaatamine, mille menetlemine ei ole ajutise kaitse tähtaja lõpuks lõppenud, viiakse lõpule pärast nimetatud tähtaja lõppu.

Artikkel 18

Kohaldatakse varjupaigataotluse läbivaatamiseks kohustatud liikmesriigi määratlemise kriteeriume ja mehhanisme. Eelkõige on käesoleva direktiivi kohaselt ajutist kaitset saava isiku varjupaigataotluse kohustatud läbi vaatama liikmesriik, kes on aktsepteerinud tema saabumist oma territooriumile.

Artikkel 19

1. Liikmesriigid võivad sätestada, et taotluste läbivaatamise ajal ei saa inimene olla samaaegselt ajutise kaitse saaja ja varjupaigataotleja.

2. Kui pärast varjupaigataotluse läbivaatamist ei tuvastata ajutist kaitset saava isiku pagulasseisundit või ei anta talle võimaluse korral muud kaitset, võib liikmesriik ette näha, et nimetatud isik saab ajutist kaitset kaitsetähtaja lõpuni, ilme et see piiraks artikli 28 kohaldamist.

V PEATÜKK

Tagasipöördumine ja meetmed pärast ajutise kaitse lõppu

Artikkel 20

Pärast ajutise kaitse lõppemist kohaldatakse liikmesriikides kaitse ja välismaalastega seotud õigust, ilma et see piiraks artiklite 21, 22 ja 23 kohaldamist.

Artikkel 21

1. Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid vabatahtliku tagasipöördumise võimaldamiseks ajutist kaitset saavatele isikutele või isikutele, kelle osas ajutine kaitse on lõppenud. Liikmesriigid tagavad, et ajutist kaitset saavate isikute vabatahtlikku tagasipöördumist reguleerivad sätted soodustaksid nende inimväärikust austavat tagasipöördumist.

Liikmesriigid tagavad, et nimetatud isikute tagasipöördumise otsus tehakse kõiki asjaolusid teades. Liikmesriigid võivad ette näha tutvumisvisiite.

2. Kuni ajutine kaitse ei ole lõppenud, vaatavad liikmesriigid soodustingimustel läbi võõrustanud liikmesriiki tagasipöördumise taotlusi isikutelt, kes on saanud ajutist kaitset ning kasutanud vabatahtliku tagasipöördumise õigust, võttes arvesse olukorda selle isiku päritoluriigis.

3. Ajutise kaitse lõppedes võivad liikmesriigid sätestada, et III peatükiga ettenähtud kohustusi laiendatakse konkreetsetele isikutele, kes on saanud ajutist kaitset ning kelle suhtes kohaldatakse vabatahtliku tagasipöördumise kava. Laiendatud kohustused kehtivad isikute suhtes tagasipöördumise kuupäevani.

Artikkel 22

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, tagamaks et nende isikute tagasisaatmine, kelle ajutine kaitse on lõppenud ja kellel ei ole õigust liikmesriiki jääda, toimub inimväarikust nõuetekohaselt austades.

2. Tagasisaatmise juhtudel võtavad liikmesriigid arvesse mis tahes mõjuvaid humanitaarseid kaalutlusi, mille tõttu tagasipöördumine on konkreetsetel juhtudel võimatu või põhjendamatu.

Artikkel 23

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selliste ajutist kaitset saanud isikute elamistingimuste osas, kes tervisel põhjustel ei ole suutelised reisima, näiteks juhul, kui nad saaksid ravi katkestamise korral tõsist kahju. Nimetatud isikuid ei saadeta välja seni, kui kestab nimetatud olukord.

2. Liikmesriigid võivad lubada perekondadele, kelle lapsed on alaealised ja käivad liikmesriigis koolis, elamistingimusi, mis võimaldavad lastel lõpetada käimasoleva õppeperioodi.

VI PEATÜKK

Solidaarsus

Artikkel 24

Käesoleva direktiiviga ettenähtud meetmetele antakse otsusega 2000/596/EÜ loodud Euroopa Pagulaste Fondist toetust nimetatud otsuses sätestatud tingimustel.

Artikkel 25

1. Liikmesriigid võtavad ühenduse solidaarsuse vaimus vastu isikud, kellele võib anda ajutist kaitset. Nad teevad arvudes või üldtingimustena teatavaks oma võimalused nimetatud isikute vastuvõtmiseks. See teave sätestatakse artiklis 5 osutatud nõukogu otsuses. Pärast selle otsuse vastuvõtmist võivad liikmesriigid teatada täiendavatest vastuvõtvõimalustest, teavitades nõukogu ning komisjoni. Nimetatud teave edastatakse viivitamata UNHCR-le.

2. Asjaomased liikmesriigid tagavad koostöös pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega, et artiklis 5 osutatud nõukogu otsuses määratletud ajutist kaitset saavad isikud, kes ei ole veel ühendusse saabunud, oleksid väljendanud soovi saabuda nende territooriumile.

3. Kui ajutise kaitse saajate arv ületab ootamatu ja ulatusliku sissevoolu tagajärjel lõikes 1 nimetatud vastuvõtvõimaluse, vaatab nõukogu olukorra viivitamata läbi ning võtab asjakohased meetmed, sealhulgas soovib olukorrast mõjutatud liikmesriike täiendavalt toetada.

Artikkel 26

1. Ajutise kaitse kehtivuse ajal teevad liikmesriigid omavahel koostööd ajutist kaitset saavate isikute elukoha üleviimiseks ühest liikmesriigist teise, kui asjaomased isikud nimetatud üleviimisega nõustuvad.

2. Liikmesriigid edastavad üleviimistaotlused teistele liikmesriikidele ning teavitavad komisjoni ja UNHCR-i. Liikmesriigid teavitavad taotluse esitanud liikmesriiki oma võimalustest üleviida vastu võtta.

3. Liikmesriik annab teise liikmesriigi taotlusel käesolevas artiklis osutatud küsimuse menetlemiseks ajutist kaitset saava isiku kohta II lisas sätestatud teavet.

4. Ühest liikmesriigist teise üleviimisel lõpeb lähteliikmesriigi elamisluuba ning lõpevad lähteliikmesriigi ajutise kaitsega seotud kohustused asjaomaste isikute suhtes. Uus vastuvõttev liikmesriik annab kõnealustele isikutele ajutise kaitse.

5. Ajutist kaitset saavate isikute üleviimisel ühest liikmesriigist teise kasutavad liikmesriigid I lisas esitatud näidisele vastavat reisisiluba.

VII PEATÜKK

Halduskoostöö

Artikkel 27

1. Ajutise kaitse rakendamiseks vajaliku halduskoostöö eesmärgil määrab iga liikmesriik riikliku kontaktpunkti, mille aadressi nad edastavad üksteisele ja komisjonile. Liikmesriigid võtavad komisjoniga kooskõlastatult kõik vajalikud meetmed otsese koostöö ning pädevate asutuste teabevahetuse sisseseadmiseks.

2. Liikmesriigid teevad korrapäraselt ja viivitamata teatavaks andmed ajutist kaitset saavate isikute arvu kohta ning kogu teabe ajutist kaitset reguleerivate siseriiklike õigusnormide kohta.

VIII PEATÜKK

Artikkel 30

Erisätted

Artikkel 28

1. Liikmesriigid võivad isikule ajutist kaitset mitte võimaldada, kui:

a) on piisavalt põhjust arvata, et:

i) ta on pannud toime rahuvastase kuriteo, sõjakuriteo või inimsusevastase kuriteo, nagu need on määratletud rahvusvahelistes õigusaktides, millega nähakse ette selliseid kuritegusid käsitlevad sätted;

ii) ta on enne ajutist kaitset saava isikuna vastuvõtmist pannud väljaspool vastuvõtvat liikmesriiki toime raske mittepoliitilise kuriteo. Eeldatava karistuse raskusaste peab olema võrreldav selle kuriteo olemusega, milles kõnealust isikut kahtlustatakse. Eriti jõhkrad teod, isegi kui need on väidetavalt toime pandud poliitilisel eesmärgil, võib liigitada rasketeks mittepoliitilisteks kuritegudeks. See kehtib nii kuriteo toimepanijate kui ka kuriteole kihutajate suhtes;

iii) ta on olnud süüdi ÜRO eesmärkide ja põhimõtete vastastes tegudes;

b) ta võib asetada ohtu võõrustava liikmesriigi julgeoleku või kui ta on kohtuotsuse alusel mõistetud süüdi eriti raskes kuriteos, on seetõttu vastuvõtvast liikmesriigis ühiskonnaohtlik.

2. Lõikes 1 nimetatud väljasaatmise põhjused rajanevad üksnes asjaomase isiku isiklikel tegudel. Väljasaatmisotsused või -meetmed peavad rajanema proportsionaalsuse põhimõttel.

IX PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 29

Isikutel, kellele liikmesriik ei võimalda ajutist kaitset või perekonnaga taasühinemist, on õigus otsus asjaomases liikmesriigis vaidlustada.

Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad sanktsioonide kohta, mida rakendatakse vastavalt käesolevale direktiivile vastuvõetud siseriiklike õigusnormide rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Ettenähtud sanktsioonid peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

Artikkel 31

1. Komisjon esitab hiljemalt kaks aastat pärast artiklis 32 nimetatud kuupäeva Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta liikmesriikides ning teeb vajalikud muudatusettepanekud. Liikmesriigid edastavad komisjonile kogu selle aruande koostamiseks vajaliku teabe.

2. Pärast lõikes 1 nimetatud aruande esitamist koostab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta hiljemalt iga viie aasta järel.

Artikkel 32

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigusnormid hiljemalt 31. detsembril 2002. Liikmesriigid teatavad sellest viivitamata komisjonile.

2. Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Artikkel 33

Käesolev direktiiv jõustub *Euroopa Ühenduste Teatajas* avaldamise päeval.

Artikkel 34

Käesolev direktiiv on Euroopa Ühenduse asutamislepingu kohaselt adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 20. juuli 2001

Nõukogu nimel
eesistuja

J. VANDE LANOTTE

I LISA

Ajutist kaitset saavate isikute üleviimisel kasutatava reisiloo näidis

REISILUBA

Reisiloo välja andnud liikmesriik:

Viitenumber (*):

Välja antud 20. juuli 2001. aasta direktiivi 2001/55/EÜ (miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel) artikli 26 alusel.

Kehtib üksnes üleviimiseks (lähtekoht) ⁽¹⁾ (sihtkoht) ⁽²⁾.

Kõnealune isik peab ilmuma (koht) ⁽³⁾ hiljemalt (kuupäev) ⁽⁴⁾.

Välja antud: (koht)

PEREKONNANIMI:

EESNIMED:

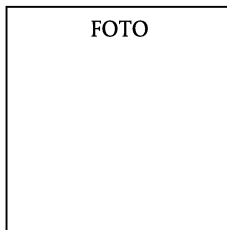
SÜNNIAEG JA -KOHT:

Alaerialise eest vastutav(ad) täiskasvanu(d):

SUGU:

KODAKONDSUS:

Väljaandmise kuupäev:

PITSER

Üleviidava allkiri: Pädeva asutuse nimel:

Käesoleva reisiloo omaniku isik on pädeva asutuse poolt tuvastatud ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾

Käesoleva reisiloo omaniku isik on tuvastamata

Käesolev dokument on välja antud üksnes direktiivi 2001/55/EMÜ artikli 26 alusel ning ei ole mingil juhul kasutatav välispiiri ületamist võimaldava reisidokumendina ega isikut tõendava dokumendina.

(*) Viitenumbri omistab riik, millest isik teise liikmesriiki üle viiakse.

⁽¹⁾ Lähteliikmesriik.

⁽²⁾ Sihtliikmesriik.

⁽³⁾ Koht, kuhu isik peab pärast teise liikmesriiki saabumist ilmuma.

⁽⁴⁾ Tähtpäev, millal isik peab pärast teise liikmesriiki saabumist ilmuma.

⁽⁵⁾ Pädevale asutusele esitatud reisidokumentide või isikut tõendavate dokumentide alusel.

⁽⁶⁾ Muude dokumentide kui reisidokumentide või isikut tõendavate dokumentide alusel.

II LISA

Artiklites 10, 15 ja 26 osutatud teave hõlmab vajaduse piires üht või enamat järgmistest dokumentidest või andmetest:

- a) asjaomase isiku isikuandmed (nimi, kodakondsus, sünnikuupäev ja -aeg, perekonnaseis, perekondlik suhe);
- b) asjaomase isiku isikut tõendavad dokumendid ja reisidokumendid;
- c) perekondlikke suhteid tõendavad dokumendid (abielutunnistus, sünnitunnistus, adopteerimistunnistus);
- d) muu teave, mis on vajalik isiku või tema perekondliku suhte kindlakstegemiseks;
- e) asjaomasele isikule liikmesriigi poolt välja antud elamisloa, viisad või elamisloast keeldumise otsused ning otsuste alusdokumendid;
- f) asjaomase isiku esitatud elamisloa- ja viisataotlused, mida liikmesriigis menetletakse, ning nende menetlusstaadium.

Andmed esitanud liikmesriik teeb andmeid taotlenud liikmesriigile teatavaks mis tahes parandatud andmed.
